

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1116471/3

בבית הדין הרבני באר שבע

לפני כבוד הדיינים:

הרב אהרן דרשביץ — אב"ד, הרב עובדיה חפץ יעקב, והרב אברהם צבי גאופטמן

התובע: פלוני (ע"י ב"כ [...])

נגד

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד קלריס דביר)

הנדון: חוסר סמכות לדון במזונות קטינים לאור כריכה לא כנה

פסק דין

בפנינו שאלה של סמכות בית הדין בתביעה של מזונות קטין הכרוכה בתביעת גירושין.

א. רקע עובדתי

ביום ז' באדר תשע"ז (5.3.2017) הגיש הבעל לביה"ד בקשה ליישוב סכסוך, ונקבעה פגישה ביחידת הסיוע ליום ז' באייר תשע"ז (3.5.2017). כחודש לאחר מכן, ביום ט' בניסן תשע"ז (5.4.2017), הגישה האישה בקשה ליישוב סכסוך לביהמ"ש, עם בקשה למזונות זמניים כסעד זמני דחוף.

ביום ז' באייר תשע"ז (3.5.2017) התקיימה פגישת מהו"ת והודיעו הצדדים שאינם מעוניינים להאריך את תקופת עיכוב ההליכים.

ביום כ"ו באייר תשע"ז (22.5.2017) הגיש הבעל "תביעה לשלו"ב ו/או לחילופין תביעה לגירושין וכל הכרוך בכך כולל מזונות האישה והבן וביקורי הילד". נקבע דיון ליום ט"ז בתמוז התשע"ז (10.07.2017).

ביום הדיון, טרם הדיון, הגישה האישה לביהמ"ש תובענה למזונות קטין וכן בקשה לקביעת מזונות זמניים.

בדיון, סירבה האישה בתוקף לחזור לבעלה, ודרשה גירושין. הצדדים דנו ובאו להסכמות בעניין ביקורי האב עם הילד, וניתנה בזה החלטה. ב"כ הבעל הציע סכום של 1,350 ₪ למזונות הילד, אך ב"כ האשה התנגדה לדיון בטענת חוסר סמכות. ביה"ד הורה לצדדים להגיש סיכומים בנושא הסמכות למזונות הקטין.

הצדדים הגישו סיכומים בנושא הסמכות.

ב. סמכות בית הדין לדון במזונות קטינים

נושא סמכות ביה"ד במזונות קטינים נידון כבר בארוכה בבתי הדין ובבתי המשפט.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"כ אישה כתבה בסיכומיה:

"והרי ידוע כי אין בהגשת התובענה על ידי התובע טרם הגשת התובענה על ידי התובעת כדי לקבוע כי הסמכות נתונה לבית הדין הרבני.

סעיף 9 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים וכפי שאף נקבע בהלכת שרגאי (בר"ע 120/69 שרגאי נ' שרגאי פ"ד כג(2)) מקדמת דנא: "אין בית הדין הרבני מוסמך לדון בתביעה שכזאת אלא לאחר שכל הנוגעים בדבר הביעו הסכמתם לכך".

וכן כתבה שוב בהמשך הדברים:

"כידוע לבית דין נכבד זה, הרי שלבית הדין הרבני אין כל סמכות לדון בתביעת מזונות קטינים בכריכה עם גירושין בהיעדר כל הסכמה מטעם הקטינים ו/או אמם, כך שהסמכות לדון בענייני מזונות קטינים שמורה אך ורק לבית המשפט לענייני משפחה".

דבריה הנ"ל של ב"כ האישה אינם נכונים, וכפי שיבואר בהמשך. מעשים בכל יום שבית הדין דן במזונות קטינים חרף התנגדות הצד השני.

הסמכות של בית הדין לדון במזונות הקטינים בתביעת גירושין כרוכה, מעוגנת מקדמת דנא בסעיף 3 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים (נישואין וגירושין) תשי"ג-1953:

"הוגשה לבית דין רבני תביעת גירושין בין יהודים, אם על ידי האשה ואם על ידי האישה, יהא לבית דין רבני שיפוט יחודי בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושין, לרבות מזונות לאשה ולילדי הזוג."

בית דין זה כבר האריך בזה בכמה וכמה פסקי דין (ראה: תיק 887430/3 (טרם פורסם); תיק 1035870/1; 1060275/1; תיק 109261/4) לבסס את סמכות בית הדין לדון במזונות הקטינים אף שלא בהסכמת הצד השני.

בשנים האחרונות, אף רוככה העמדה אשר הוצגה בפס"ד שרגאי, אשר מחלק בין "תביעה להחזר הוצאות" לבין "תביעת הילד עצמו" ע"י אפוטרופוס שלו, לאור התפיסה של "המבחן המהותי". התייחסנו גם לזה בחלק מפסקי דין הנ"ל. שינוי תפיסה זו אף הוזכרה בפס"ד אליו ציינה ב"כ האישה בסיכומיה (בצ"ן 6598/16, מיום 14.2.2017), בהמשך דברי כב' השופט י. דנציגר:

"הוסיף בית הדין האזורי והביע את דעתו כי בפסיקה עדכנית של בית המשפט העליון רוככה הלכת שרגאי, והאבחנה בין תביעת הילדים למזונות לבין תביעת ההורה המשמורן להשבת הוצאות המזונות היטשטשה. וכך נאמר:

"כיום אין זה כבר משנה מיהו בדיוק זה שמגיש את התביעה – הילדים או ההורים – אלא במה היא עוסקת ובלבד שהערכאה שדנה במזונות הילדים דנה ופסקה בסוגיה זו לגופה. לכן, אם הוגשה את (כך במקור-ע'ב) בית הדין תביעת מזונות הילדים בכרוך לתביעת הגירושין, יראו זאת אמנם כ"תביעה להשבת הוצאות למזונות ילדים", אך למעשה אין הבדל משמעותי מבחינת התביעה בבית הדין בינה לבין תביעת מזונות ילדים ישירה, ובלבד שבית הדין ידון במזונות הילדים לגופם על פי המבחן המהותי שקבע בית המשפט".

השופט דנציגר לא דחה ולא שלל את הדברים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאור כך, הגשת תביעה כרוכה למזונות קטינים לבית הדין טרם הגשתו לבית המשפט אכן מקנה סמכות לביה"ד, ובלבד שתהא כריכה כנה וכדין.

ג. תביעה כרוכה כנה

בתביעתו לשלו"ב ו/או לחילופין גירושין וכל הכרוך בה, כתב ב"כ הבעל:

"הבעל עובד כשכיר בחברת "מקורות", ומשתכר כ-9000 ש"ח. אולם, לבעל חובות כבדים השייכים לצדדים ואותם הבעל משלם.

הבעל מבקש מביה"ד לפסוק מזונות לבן ע"פ יכולתו הכלכלית של הבעל, לאור החובות שמשלם."

ובסיום הדברים, כתב:

"כאמור דלעיל, התובע מעוניין כי ביה"ד הרבני הנכבד ידון במסגרת תביעת הגירושין וגם בעניין מזונות האשה, עניינים אלו יתבררו יחדיו בערכאה אחת, ובכך יחסכו הצדדים זמן והוצאות מיותרות והמחלוקות ביניהם יוכרעו על פי הראיות והטענות שיוכאו בפני כב' ביה"ד הרבני במהלך הדיונים."

לתביעה הכרוכה לא צורף שום תלוש, ואף לא טופס הצהרת פרטים, כנדרש בתקנות הדיון וכמקובל בביה"ד בתביעת מזונות קטינים.

כדי שהכריכה תהיה כנה, עיקר המבחן הוא: "אם הבעל מתכוון בכנות להתדיין לפני בית הדין בנושא המזונות", כדברי כב' השופטת ח. אבנור (ראה: ע"א 198/82 מרדכי דותן נ' יעקב דותן, פ"ד לח(1) 1). וכן בדברי השופט י. אנגלרד: "האם הוא מבקש אך לסכל פנייה לערכאה האזרחית או שהוא מעוניין בקיום התדיינות צודקת, יעילה ומעשית בעניין הכרוך" (ראה: [בג"צ 8754/00 עינת רון נ' בית הדין הרבני הגדול ואת', פ"ד נו \(2\) 625, 669](#)).

ב"כ האישה טענה שהכריכה אינה כנה, שכן לטענתה הבעל משתכר 11,000 ₪ ומציג מצג שווא לביה"ד. אולם, גם היא לא גיבתה את טענתה במסמכים של תלושי הבעל.

עוד טענה שישנן חובות מהימורים, שאינן חובות משותפים. אולם, נקודה זו רלוונטית יותר לחלוקת רכוש מאשר בתביעת מזונות, בו אנו בוחנים את יכולת הבעל.

עוד טענה שהבעל לא צרף לתביעתו אסמכתאות, תלושי שכר, פירוט הוצאות חודשיות, והסכום המבוקש, וסיימה:

"ודי בכך על מנת להבין ולהבחין כי התובענה הוגשה אך ורק על מנת לקנות סמכות ולסמן 'וי' ולא מתוך כוונה אמיתית כי בית הדין הרבני יידון ויכריע בתובענה דנן".

ואמנם, גם על זה עמדנו בפס"ד הנ"ל, שאין צורך לנקוב סכום מבוקש, ויש מקום להשאירו לשיקול בית הדין. כמו"כ אין צריך להגיש פירוט מלא של הוצאות והכנסות, ואפשר להשלים על חומר חלקי אח"כ בדיון (ראה: תיק 1060275/1 ותיק 109261/4).

עוד טענה שהתביעה לשלו"ב ולחילופין לגירושין כרוכה אינה כנה, לאור חוסר התייחסות המוחלט של הבעל, לטענתה, לאשתו ולילדו אשר נולד כפג בשבוע 25 להריון עם סיבוכי פג. עדיף שלא היה טוען לשלו"ב, שאינו אלא טקטיקה לנסות לשלול כתובה ומזונות אישה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וסיימה, שהתביעה "הינה בחוסר כנות מוחלט ובחוסר תום לב חמור והוגשה בניסיון להתחמק מבירור מלא וראוי בפני בית משפט לענייני משפחה".

אולם, היא הנותנת, שהרי הכריכה מבוססת על תביעת הגירושין. ככל שפני הבעל נראים לגירושין, ולא לשלום בית, הרי שתביעת הגירושין היא כנה ואפשר לכוון בה מזונות קטינים. וגם הבעל אמר בדיון שהתקיים: "התביעה שלנו היא של"ב/גירושין אם היא לא תהיה מוכנה לא נחזיק אותה בכח". ולדברי האישה, אין מנוס מגירושין.

עוד טענה ב"כ האישה שיש להעדיף את ביהמ"ש מטעמי יעילות, כיוון שכבר הגישה לשם תביעה מסודרת מלא באסמכתאות ופרטי הוצאות. אולם, אם תביעת הבעל עומדת במבחן כריכה כנה, אין להתחשב בכך, ולכן ככל שביה"ד רכש סמכות לתביעת מזונות הקטין, אין לביהמ"ש להתערב בכך משום "כיבוד ערכאות".

אולם, טענתה על חוסר המסמכים במקומה עומדת, המטיל צל של חוסר כנות על הכריכה, כאשר לא מילא התובע או ב"כ את טופס הצהרת הפרטים כפי תקנות הדיון ולא צירף כל תלוש. בכל זאת, אם היה מתברר מתוך התלושים שסכום ההכנסה שאותה ציין הבעל הוא נכון, עדיין היה מקום לדון האם להחשיב את הכריכה ככנה. בהחלטה מיום כ' באלול התשע"ז (11.09.2017) ביה"ד הורה לבעל להמציא תוך חמשה ימים את תלושי השכר של השנה האחרונה.

ב"כ הבעל הגיש תלושים רק לאחר שבועיים (כאשר לא הוגשה כל בקשה לקבלת ארכה בהמצאת התלושים), בתחילה שני תלושים ולמחרת השאר. מתוך העיון בתלושים, עולה שהממוצע בשלושת החודשים לפני התביעה (2/17-4) היה 10,960 ₪ לחודש, כדברי האשה בתביעתה. בחישוב ממוצע עד הקיץ הקודם (16/8-17/4) הממוצע היה 10,348 ₪ לחודש, עדיין הפרש משמעותי מהסכום של 9,000 ₪ הנקוב בתביעת הבעל.

לאור כך, אנו נאלצים לקבוע שהכריכה במקרה זה לא הייתה כנה.

בהזדמנות זו, אנו חוזרים ומעוררים את בעלי הדין, עו"ד וטו"ר על החשיבות לצרף תלושים ולמלא טופס הרצאת הפרטים בתביעת מזונות כמובא בתקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג (תקנה לג(1)):

"תביעה למזונות תוגש בצירוף טופס שייקבע."

בסיום הדברים, כתבה ב"כ האישה:

"הנתבעת טען כי אף אם בית הדין יחליט בסופו של דבר כי לו הסמכות לדון בתובענה הרי שהנתבעת סמוכה ובטוחה כי בית הדין הנכבד יעמוד על מלוא צרכי הקטין ובמיוחד בנסיבות קשות שבענייננו, ולא יקפח את ענינו של הקטין כמצויין בבג"צ 4407/12 וברדגנ"צ 6454/12."

בזה אכן צדקה ב"כ האישה, ובית דין הם "אביהם של קטינים" אשר צריכים להגנה. בלי ספק, בית הדין דואג לצרכיהם של קטינים לפי ההלכה ולפי החוק.

ד. מסקנה

לאור הנ"ל, ביה"ד קובע:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

א. לביה"ד סמכות עקרונית לדון במזונות הקטינים בתביעת גירושין כרוכה, ובלבד שהכריכה תהיה כנה וכדין.

ב. בנדון זה אין לראות את הכריכה ככנה, לאור הנסיבות המצטברות של ההעדר הגמור של טופס הצהרת הפרטים, העיכוב הגדול בהמצאת התלושים לבקשת בית הדין, וההפרש הגדול שבין סכום המשכורת אשר נקב הבעל בתביעתו לסכום המשתקף בתלושים. לכן על פי חוק, ביה"ד נעדר סמכות לדון בתביעת מזונות קטין בתיק זה.

פסק הדין מותר לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של בעלי-הדין.

ניתן ביום י"א בתשרי התשע"ח (01.10.2017).

הרב אברהם צבי גאופטמן

הרב עובדיה חפץ יעקב

הרב אהרן דרשביץ — אב"ד